

secret afirmând că, mai ales, pentru tinerii de azi, prima vizionare a unui spectacol este hotărâtoare în ce privește viitoarele lui preferințe artistice. Și mă refer în primul rând la cei tineri, nu întâmplător, ci pentru că la noi ființează un grup școlar, deci avem de-a face cu mulți tineri. I-am adus, cea mai mare parte dintre ei, la un spectacol cu piesa *Capul de Mihnea* Gheorghiu. Desigur, fiecare elev învățase în școală despre Mihai Viteazul și își putuse face o imagine a acestui măreț erou din istoria patriei. Văzându-l pe scenă, însă, în spectacolul Naționalului, ei au plecat din teatru nu numai profund impresionati de fresca epocii și a lumii domnitorului, ce le-a fost înfățișată, ci și interesați, pentru viitor, de teatrul istoric, în genere. În altă zi, elevilor grupului nostru școlar li s-a prezentat *Poemul țării mele* — recital înmănunchind câteva dintre cele mai semnificative creații poetice ale literaturii noastre, închinată patriei socialiste, idealurilor poporului nostru; au putut, cu această ocazie, să se pătrundă și de calitățile interpretărilor actoricești pe marginea respectivelor poeme.

Am să vă spun o cifră: aproximativ o mie de bilete de teatru sînt difuzate săptămînal în întreprinderea noastră, cea mai mare parte, la piesele românești. Cred că cifra aceasta vorbește de la sine despre locul pe care teatrul îl ocupă în preferințele muncitorilor. Ei au vizionat și dezbătut în ultima vreme spectacolele cu piesele *Valiza cu fluturi* de Iosif Naghiu, *Comoara din deal* de Corneliu Marcu Loneanu, de la Teatrul

Național, și *Ultima cursă* de Horia Lovinescu, de la Teatrul „Nottara”; acest din urmă spectacol a fost pentru ei memorabil și multumită instructivei întîlniri cu autoralul piesei“.

Și la alte întreprinderi industriale din București („Select”, unde difuzor de bilete este lăcătușul mecanic Doru Paraschiv; întreprinderea de mase plastice, unde de difuzare se ocupă secretarul organizației de partid de la serviciul tehnic, Dan Radu) am constatat aceiași interes pentru teatru, pentru dramaturgia românească. Vorba lui Dan Radu: „pentru noi, teatrul este un prieten drag și de nădejde“.

Această apreciere ne-a fost confirmată, la Teatrul Național, pe bază de date și fapte concrete, de șeful biroului organizării spectacolelor, Alexandru Zăvidei. Teatrul Național prezintă spectacole și în sălile adecvate existente în întreprinderi și instituții. Bunăoară, la clubul Uzinelor „Republica” se prezintă cu regularitate spectacole; la fel, la Casa de cultură a studenților, la Casa de cultură a M.I. etc. Actori ai primei noastre scene, ca și cei ai altor teatre, se întîlnesc cu oamenii muncii din întreprinderi, prezentînd recitaluri de poezie, uneori chiar în halele și atelierele de producție.

Legătura teatrului cu publicul este tot mai trainică. O constatare, statisticește dovedită. Numai că datele statistice nu vorbesc și despre rolul jucat în stringerea acestei legături de neștiuții, dar harnicii animatori care sînt, în marile întreprinderi, difuzorii de bilete.

TURNEE

Teatrul „Nottara” în Grecia

Turneul în Grecia a confruntat publicul din Atena și Salonic cu trei montări ale Teatrului „Nottara”: Intoarcerea la Micele de *Evangelos Averoff-Tossizza* (regia, Dan Nasta), *Ultima oră de Mihail Sebastian* (regia, Valeriu Moisescu) și *Hamlet montat de Dinu Cernescu, spectacol consacrat și pe alte scene din Europa. Creatorii din Teatrul „Nottara” își măsoară cu bucurie succesul obținut, dar, mai ales, analizează această nouă și importantă experiență. Cei trei directori de scenă ce și-au văzut reprezentațiile în alt context decît cel conceput inițial — de la amplasarea în spațiu pînă la contactul cu un public de formație diferită — ne vorbesc despre această experiență.*

DAN NASTA:

Satisfacția confruntării limbajului teatral cu un public străin vine din fuziunea a două direcții: reacția spontană a publicu-

lui și reacția reflectată a criticii. Ele se întregesc firesc, oferind un document prin care comunicarea și înțelegerea se confirmă.

Faptul că, după cinci minute de joc, tumultul iscat la vestiare s-a retras sub

presiunea versului este o mărturie critică tot atât de ceteață ca și cea altfel formulată în paginile unei gazete: „*Nicăieri (în spectacol) nu s-a observat un gol, în nici o împrejurare nu s-a văzut fie și cel mai mic semn de umbră a viziunii estetice a regizorului*”. Deși nici un epitet copleșitor nu mi se adresează în aceste rânduri, am o mulțumire mai profundă în regăsirea sensurilor „lucrării profesionale”. „*În aceasta, regizorul a fost ajutat, pe lângă posibilitățile interpretative minunate ale actorilor, de ansamblul decorurilor armonios transformabile realizate de Constantin Rusu și de muzica lui M. Hadzidakis, perfect legate de piesă*”. În aceste puține cuvinte, simple, modeste și prietenoase, recunosc un elogiu specific grecesc cu privire la creația teatrală românească.

VALERIU MOISESCU:

Nu știam cum o să reacționeze publicul, exista în noi o îngrijorare; nu știam dacă este cunoscut și cit este de cunoscut Sebastian. Ni s-a dovedit că, în fond, este (un cronicar, de pildă, îl analiza pe Sebastian ca un cunoscător). Apoi, spectacolul era mai puțin bazat pe vizualitate, cit pe cuvint, pe actor și pe omogenitatea stilistică a echipei de interpreți — element sesizat de asemenea: „*Teatrul «Nottara» ne prezintă actori aleși, care contribuie la spectacol ca un tot unitar cu spirit artistic*... „*Reprezentăția este o înfruntare cinstită și, de multe ori, într-adevăr emoționantă cu piesa... Regizorul ar fi putut, și așa e la modă azi, să intervină, să corecteze, chipurile. N-a făcut-o, spre cinstea lui, de aceea și spectacolul său, depășind pericolul unei înfruntări unilaterale, ni se oferă ca ceva multilateral, care ne permite să gindim, să comparăm, în sfârșit, să apreciem, nu doar să aprobăm sau să respingem*”. Am citat din această cronieă apărută la Salonic, unde reacțiile publicului, deși entuziaste, n-au mers pînă la sesizarea efectului comic imediat (reprezentăția noastră a fost primul contact al actorilor cu spectatorii greci; scena era imensă și sala dublă, ca număr de locuri față de cea de acasă).

În schimb — poate și datorită faptului că actorii au încercat să se facă înțeleși, dînd o mai mare importanță expresivității plastice — la Atena, spectacolul a fost primit dincolo de orice barieră de limbă, reacțiile sălii depășind chiar, în anumite momente, cele cu care eram obișnuiți cînd jucam acasă. S-a ris și s-a aplaudat la fiecare nuanță comică, s-au recepționat subtilități care țin atât de scriitură, de interpretare, cit și de punerea în scenă. Aproape că nici nu ne venea să credem.

Presa, la rîndul său, a confirmat primirea publicului, declarînd spectacolul „*model de*

nivel cultural, ...de modestie, care ne face să dorim să vedem ceea ce este teatrul românesc și nu ceea ce nu este și... aceasta nu e deloc puțin” (citatele sint din ziarul *Ellinikos Vorras*).

DINU CERNESCU:

Cu *Hamlet* sint totdeauna cîteva bariere de trecut. Prima, de a face să fie foarte clar, pentru un public cu altă psihologie și care cunoaște alte realități, să perceapă niște intenții tragice ale spectacolului — eroul de excepție, Hamlet, în conflict cu societatea sa. A doua, dar nu la fel de grea, este problema creării spațiului de joc. Poate, dintre toate spectacolele mele, în *Hamlet*, relația dintre spațiul de joc și spectatori este cea mai strînsă. Pe de o parte, trebuie obținută claustrarea spectatorilor în cursa de șoareci a Elsinorului; pe de altă parte, implicarea lor participativă la spectacol. De fiecare dată, am găsit soluții pentru a obține această relație, implicînd, mai mult sau mai puțin, adaptarea punerii în scenă. De această dată, am reușit să obțin aproape perfect relația dorită. Deși, pentru mine, din acest punct de vedere, spectacolul ideal rămîne cel de la Lisabona, jucat într-un parcaj subteran.

Deși, pentru mine, cronicile n-au nici o importanță, totuși, pentru documentare se pot cita:

„*Dinu Cernescu a făcut, cu regia sa, ca Hamlet să ne fie familiar, un antierou, prins în capcană ca un șoarece nedumerit. Intenția sa în cadrul regiei nu numai că a reușit pe deplin, dar emoționează prin perfecțiune. Ne conduce la o comunicare directă cu toți eroii, pe care-i înțelegem, pe care, pînă la urmă, îi simțim foarte apropiți. Trebuie să recunoaștem reușita magistrală a regiei. Ștefan Iordache, în rolul lui Hamlet, a fost deosebit de laborios, iar uneori a atins apogeul măiestriei artistice. Este, de fapt, un artist «trubadur», un talent rar, care știe să-și controleze toate resursele artistice, să arboreze, în fiecă situație, mina sau masca potrivită, care a depășit limitele eroului clasic și, chiar cînd era singur pe scenă, avea impresia că aceasta e plină de actori; singur, ca și Hamlet-ul lui Shakespeare, dar unic, ca și el... Scenografia lui Helmut Stürmer, cu suprafețe plane, a reușit să înfățișeze duplicitatea, ca și atmosfera de permanentă conspirație din palatul regal*”.

„*Întreaga trupă a Teatrului «Nottara» ne-arătat că este un demn reprezentant al unei mari școli de teatru, de problematică arzătoare, de un nou climat. Este școala Teatrului «Nottara*”.

Rep.